

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Forum Competens Quæstionibus ex Universo Jure
selectis, atque ad praxin utilissimis illustratum, Seu
Tractatus Canonico-Civilis**

Friderich, Melchior

Ingolstadium, 1709

§. I. Domicilium quomodo contrabatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61662](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61662)

quòd diffamatus tanquam reus à diffamatore tanquam actore editionem instrumentorum petere possit. Longè minùs ad restringendam regulam faciunt reliqua, quæ affert Specul. l. c. ut consideranti patebit. ut adeò optimè dixerit Lucius III. cit. C. 8. generale esse, ut actor forum rei sequatur.

P A R S II.

De Foro Ordinario Communi.

C A P U T I.

De Foro Domicilij.

§. I.

Domicilium quomodo contrahatur.

S U M M A R I U M.

92. *Discordia DD. quoad modos sortiendi Forum.*
 93. *Divisio Domicilij in Commune & Privatum, Privati in Naturale & Accidentarium.*
 94. *Ad Domicilium contrahendum requiritur animus habitandi stabiliter & habitatio.*
 95. *Non item translatio majoris partis bonorum.*
 96. *Nec habitatio per longum tempus.*
 97. *Animus stabiliter habitandi quomodo requiratur.*
 98. *Potest quis plura simul habere domicilia.*
 99. *Non habet domicilium, qui profitetur se nolle habere.*
 100. *Unde colligatur animus figendi domicilij.*
 101. *Domicilium quandoque haberi potest absque habitatione.*
 102. *Amittitur animo mutandi & actuali mutatione.*
92. Premissis ijs, quæ de Foro Competente universim, ac in genere, dici instituto nostro expediebat: exponendi nunc speciatim

tim sunt modi, quibus illud sortimur, & jurisdictioni subijcitur. Modos huiusmodi & Fori genera Glossa in *L. hæres absens* 19. ff. de *Iudic.* tredecim enumerat, quibusdam omissis, qui poni jure poterant, & recensitis nonnullis, qui ab alijs diversi non sunt. Pauciores alij referunt, & ferè solum communes, extraordinarijs neglectis. Ut ordine ac ratione procedatur: divisionem sequendam duxi supra factam *n. 10.* hac parte II. acturus de Foro Ordinario Comuni, quo comprehendo Forum Domicilij, Contractus, Delicti, Rei sitæ.

93. De Domicilio tanquam principali & alijs ampliore modo sortiendi forum acturus, triplex à legibus & interpretibus proditum invenio. Commune, quod erat Roma, velut communis Civium Romanorum sedes & patria; & privatum, idque vel naturale seu Originis, vel Accidentale & adscititium, seu habitationis. Et hoc quidem duplex: unum Voluntarium, quod videlicet quisque sibi pro arbitrio eligit; alterum Necessarium, quod invitis statuitur, puta Relegatis. Utrumque hoc rursus duplex est: unum quod *quasi domicilium* dicitur, ac diuturnam in loco commorationem, non tamen stabilem ac perpetuam requirit: alterum, quod simpliciter *Domicilium* appellatur, ac stabili duntaxat & perpetua habitatione constituitur. Ab hoc tanquam præcipuo ac reliquis celebriore ordior.

94. De modo sortiendi domicilium acerrimè disputant Interpretes, ut ait Menoch *L. 2. de arbitrar. casu* 86. *n. 1.* Erant, qui in arbitrio Judicis collocarent, quando nam quis censendus esset domicilium constituisse, ut referunt Host. & Panor. in *C. ult. de Paroch.* Socin. in *C. ult. de Foro comp.* Dec. *consil. 284. n. 11.* Paris. *L. 3. cons. 12. n. 17.* Verùm hæc opinio solum tunc procedit, quando dubium in aliquo casu est, sitne constitutum domicilium, an non. Ex communi omnium ferè DD. duo copulativè requiruntur, animus stabiliter habitandi, & ipsa habitatio. *L. postliminij* §. 3. & *L. Nihil interest.* 26. ff. de *capt. & postl. revers.* Nam in eodem loco, ut dicitur *L. Cives* 7. *C. de incolis, singulos habere*

domicilium non ambigitur, ubi quis larem rerumque ac fortunarum suarum summam constituit, unde rursus non sit discessurus, si nihil avocet. Et juxta L. Senatores 2. C. ubi Senatores. ibi singulis respondendum est, ubi larem forvent, aut ubi majorem bonorum partem possident, & assiduo versantur. Non igitur sufficit sola voluntas alicubi stabiliter habitandi: quia domicilium re & facto transfertur, non nuda contestatione, ut ait JC. L. 20. ff. ad municipalem. Neque sola habitatio absque animo stabiliter habitandi. L. scire oportet 35. ff. eod. cit. L. 7. C. de incolis. Gloss. & DD. in L. est verum C. eod. Hinc Papin. L. libertus 17. §. 13. ff. ad municip. sola, inquit, domus, quae in aliena Civitate comparatur, domicilium non facit. Quando igitur Mar. Socin. in C. fin. de Foro comp. à n. 27. & cum ipso Farin. Fragn. crim. p. 1. V. Domicilium n. 199. ac alij, diversos modos acquirendi domicilij enumerant, nim. legem & statutum, privilegium Principis, ademptionem dignitatis, ademptionem Praelaturae, assumptionem Monachatus, Clericatus, Militiae, Praeturae, Professurae, Successionem, Relegationem &c. sensus non est, quod illud per haec sola acquiratur, sed quod quis vi ipsorum alicubi aut habitet stabiliter, aut habitare teneatur. Pariter quando DD. quos refert Farin. l. c. à n. 104. asserunt, per habitationem decennio continuatam, per translationem majoris partis bonorum &c. contrahi domicilium, non id ita accipiendum est, quasi per solam habitationem vel translationem bonorum domicilium acquiratur absque animo stabiliter habitandi, sed quod iste animus inde praesumatur, ut mox dicetur n. 100.

95. Non tamen requiritur ad acquirendum domicilium, ut quis eò, ubi habitat animo stabiliter permanendi, transferat majorem suorum bonorum partem, uti requiri existimant Petr. Barbosa ad L. exigere dotem. ff. de iudic. n. 62. sibi contrarius ad L. haeres absens §. fin. ff. eod. n. 78. Nec obstant cit. L. 7. C. de incolis verba: *ubi quis larem rerumque ac fortunarum suarum &c.* neque illa L. 2. C. ubi Senatores, ubi pleraque exemplaria loco disjunctivae aut habent copulativam & leguntque, & *ubi majorem bonorum*

rum

rum partem possident. Non enim ibi dicitur, domicilium acquiri, ubi quis habitat simulque majorem bonorum partem habet, quasi hoc ultimum requiratur ad constituendum domicilium; sed solum, quod in dubio, an quis habuerit animum stabiliter habitandi, præter alias conjecturas sit etiam ista, quod quis bonorum suorum majorem partem ibi habet, ubi modo degit. Panorm. & Socin. *ll. cc.*

96. Pariter necessarium non est, ut quis habitet per longum tempus: sufficit enim accessisse animo stabiliter habitandi. Panorm. *l. c. Menoch. l. c. n. 2. Gutier. de Matr. casu 463. n. 13.* ac communis DD. Quando Jura videntur requirere decennium, intelligendum id est de præsumptione, quod scilicet in dubio, an quis accesserit animo figendi domicilium, intentio hujusmodi præsumatur ex commoratione decennali.

97. Hæc quamvis quæ legibus statuta, quæ communi DD. calculo recepta sint, aliqua tamen declaratione indigent. Dubitari potest. I. Quo sensu ad domicilium acquirendum requiratur animus stabiliter habitandi. Videri potest, eum non requiri: nam aliàs nemo fortiretur domicilium. Quis enim est, cui fixum sit nunquam illud & nullo in casu mutare? cum multa accidere possint, quæ aut cogant aut suadeant abire, & nullus non sit ita animo comparatus, ut ad ejusmodi eventus cogitet aliò migrare. Præterea Vagi, ut supra dictum est, ubique sortiuntur domicilium, nec tamen animum habent alicubi stabiliter manendi: sic enim jam desinerent esse vagi. Respondetur, non requiri animum in loco domicilij stabiliter permanendi pro quocunque casu & eventu, sed solum tamdiu, quamdiu inde non avocet causa aliqua rationabilis. Ita Impp. *cit. l. 7. C. de incolis* declarant his verbis: *unde rursus non sit discessurus, si nihil avocet*, id est, stabiliter permansurus, nisi necessitas abire cogat vel rationabilis causa avocet. Sic Religiosi Ordinum Mendicantium quamvis stabilitatem loci non profiteantur, domicilium tamen & forum sortiuntur, ubi modo sunt: quia habent animum hîc

permanendī, donec Superiorum imperio aliò avocentur. Nec si his invitis aufugerent, domicilium propterea mutarent: quia propriā illud voluntate deserere nequeunt, & tenentur hīc manere: quod sufficit ad domicilium & forum retinendum. Par ratio est de Clericis Beneficiarijs: hi enim cū in loco Beneficij personalem residentiam requirentis domicilium & forum habeant *C. postulasti de Foro comp.* & ibi Butrio *n. 6.* Panor. *n. 4.* Felin. *in C. Dilectus 2. de Rescript. n. 4.* Innoc. *in C. Ex ore de privil. n. 2.* illud non mutant, quamdiu Beneficium retinent, tametsi vel suā culpā, vel privilegio aut statuto concedente, vel negotiorum, aliāve legitimā causā absint. Eadem universim ratio est de ijs, qui vel ex lege alicubi domicilium & forum habent, vel ex mandato Superioris, cuius jurisdictioni subtrahere se nequeunt, recedere non possunt, vel vi contractūs aut quasi contractūs manere alicubi tenentur, indēque aufugiunt. Vagi tametsi domicilium non habeant, habere tamen censentur, & forum ubique sortiuntur, ob rationes allatas suprā *n. 75.*

98. Secundò dubitatur, an quis plura simul domicilia habere possit. Ratio dubitandi est: quia sola domus domicilium non facit *cit. L. 17. §. 13. ff. ad municipalem*, sed requiritur habitatio cum animo perseverandi: qui autem plures ædes habet in diversis territorijs vel Parochijs fitas, modò in hac, modò in illa habitando, in neutro territorio stabiliter habitandi animum habet, & sic nec domicilium; vel si hoc animo in uno habitat, & ad alterum solūm divertit quandoque aut negotiorum aut animi divertendi causā, non in isto, sed tantūm in illo habet domicilium. Verūm *Iurisprudentibus placuit*, inquit Ulp. *L. 6. ff. ad municipalem. §. 2. duobus locis posse aliquem habere domicilium, si utrobique ita se instruxit, ut non ideo minū apud alteros se collocasse videatur.* Idem traditur *L. Labeo 5. ff. eod.* & supponitur *C. cū quis 2. de Sepult. in 6.* Non tamen sufficit habere domum in utroque loco. *cit. L. 17. §. 13.* sed requiritur, ut utrobique æqualiter habitet. *cit. L. 5. §. 6. ac C. 2. Panor. in C. Ex parte de Fo-*

ro comp. n. 8. Franc. in cit. C. 2. n. 1. Gloss. & DD. in C. dilectus 2. de Rescript. Navarr. consil. 2. n. 3. de cland. despons. Menoch. consil. 398. n. 23. & consil. 692. n. 21. Hæc tamen æqualitas non est mathematicè dimetienda, quasi necesse sit, ut in uno loco non plus uno die vel hebdomade, quàm in alio habitet; sed moraliter, videlicet ut magnâ temporis parte, tametsi non æquali, utrobique habitet. Ant. Cucus L. 5. Inst. Mor. tit. 4. n. 186. Sanch. L. 3. de Matr. disp. 24. n. 3. Gutier. de Matr. p. 2. casu 64. cum Rosella, Palud. D. Anton. Silvestr. Margarita, ac alijs. Neque obest, quòd dicebatur, quòd talis non habeat animum stabiliter in uno loco habitandi: etsi enim non habeat animum toto anni tempore habitandi, habet tamen animum stabiliter in singulis habitandi per magnam anni partem, v. g. per æstatem in uno, hyeme in altero, ut solent personæ nobiles in calidioribus regionibus. Hoc autem sufficit ad stabilem habitationem. Cæterum ex eo, quòd quis plura domicilia habere potest, non sequitur, quòd possit esse plurium Civitatum civis: cum plus sit esse civem, quàm incolam & subditum. Nam subditi quoque sunt illi incolæ, qui jure civium non gaudent, Germanis die hinder und beysassen / bey und Inwohner: larga tamen civium appellatione veniunt L. provinciales 190. & L. 2. 39. §. 2. ff. de V. S. & cum illis universitatem constituunt L. Mortuo 27. ff. de fidejuss. multisque eorum privilegijs gaudent Bart. tr. de Repressal. in 1. q. 5. Castr. in L. omnes populi 9. ff. de lust. & iure. ac dispositum in cive, ratione similitudinis inter eos existentis, locum etiam habere videtur in incola. L. Cives 11. C. de Appell. L. Incola 29. ff. ad municip. Chassan. in Consult. Burg. rubr. 3. §. 7. V. & selon. n. 8. quam ob causam Statutis Civitatis, quas incolunt, obligantur. cit. L. 29. Gaill. L. 2. obs 35. à n. 2. Schönborn 3. polit. c. 34. V. Cæterum incola. Hoc modo subditus etsi quis esse possit in pluribus locis, non tamen esse posse in pluribus civem, post Afflict. Arnifæ. Befold. ac alios multis argumentis suadere conatur Knipschild L. 2. de lur. Civit. Imper. c. 29. à n. 143.

99. Tertiò dubitatur, an censeatur contraxisse domicilium, qui diu alicubi habitavit, professus tamen est, se nolle ibi domicilium figere. Standum esse hac ejus declaratione & incolam non censendum asserunt Gloss. & Jason *in §. sed ista. Inst. de Act. n. 54.* Bald. *L. 4. cons. 313.* cum Bart. Dyn. Socin. Marfil. Angel. Tiraq. ac alijs, quos citat & sequitur Menoch. *de arbitrar. L. 2. casu 86. n. 6.* Addit Boër. *in L. Consentaneum. C. quom. & quan. Iudex. n. 107.* talem non contrahere domicilium, etiamsi per mille annos habitaret, quando clarum est, eum ibi esse animo recedendi. Et licet, ut vult Socin. *l. c.* eò transtulisset majorem bonorum suorum partem: eò quòd in his, quæ ab animo nostro pendent, potius stetur declaratione expressâ, quàm facto contrario. Bart. *in L. Non solum §. morte n. 17.* Jason *n. 14.* Rubeus *n. 216. ff. de nov. op. nunt.* Ripa *in C. cum M. de Constit. n. 82.* Menoch. *l. c. n. 8.* Hinc tamen si domicilium quis habere possit in pluribus territorijs aut parochijs, ut modò dictum est: si tamen declaret, se velle domicilium tantum in uno loco habere, ibi duntaxat illud habebit, tamen si in altero loco diutius & frequentius commoretur. Castr. *in L. 2. C. ubi senator. n. 2. & DD. n. præc. allegati.* In Civitatibus tamen Germaniæ passim domicilium & incolatus ex consuetudine vel statuto post annum acquiritur, cum diutius peregrini non tolerantur, si lapso anno jura civium redimere nolint. Gaill. *L. 2. obs. 35. n. 8.* Gilhausen *in arb. Iudic. c. 1. p. 2. §. 2. n. 12.* Schönborn *3. polit. c. 34.* Knipschild *de Jur. Civit. Imp. L. 2. c. 29. n. 104.* nisi Studiorum vel negotij aut muneris ad tempus duntaxat suscepti causâ ibi commorentur.

100. Verùm cum sæpe, qui aliquò se conferunt, non expriment, utrùm accedant animo stabiliter habitandi, idcirco dubitatur quartò, unde iste animus colligatur. Varias conjecturas hic afferunt Interpp. cum ex legibus, tum ex ipsa natura petitas. Prima apud Romanos erat: si quis in aliqua urbe vel regione Larem foveret, id est, domum haberet cum Larario, seu Sacratio domestico, in quo Lares, & Dij penates ac peculiare colebantur.

L. 2.

L. 2. C. ubi Senat. & Clariss. Zanger de except. p. 2. c. 1. n. 21. Secunda, si quis alicubi majorem partem bonorum possideat. cit. L. 2. V. aut majorem. L. Veres 19. §. 2. ff. de iudic. L. is qui §. §. 23. ff. ut in poss. leg. L. 1. C. ubi pet. tutor. C. Ex parte 63. de Foro comp. & ibi Innocent. Bald. L. 1. conf. 411. & L. 4. conf. 58. Tiraq. de retr. lignag. §. 36. Gl. 3. n. 7. simulque ibi instructus ad habitandum ibi habitet. L. 6. §. 2. L. 27. §. 2. ff. ad municipalem. Non enim sufficit, ut existimat Zang. l. c. n. 37. si bona ibi per alios possideat: sic enim quicumque bona alicubi sita habet, acquireret ibi domicilium, tametsi aut nunquam aut raro duntaxat ad res suas curandas eo veniret. Tertia, ac priori affinis est, si rebus, quas alibi habuit, venditis huc venit cum familia, & tota aut majore bonorum substantia, atque hic habitet: censetur enim hic elegisse domicilium & priori renunciâsse. arg. L. nihil 31. ff. de Capt. & postlim. revers. jun. L. assumptio 6. §. 2. ff. ad municipalem. L. 2. C. ubi Senator. L. prædia 28. §. 1. ff. de fund. instr. L. 203. ff. de V. S. Quarta, si assidue hic habitet. Assidue habitasse dicitur alicubi, qui habitavit per decennium. Bald. Alexand. Panor. Host. Ruin. apud Menoch. l. c. n. 15. Mascard. vol. 2. de probat. concl. 535. Wesenbec. in parat. ff. ad municipal. n. 7. Ummius de Foro comp. thes. 1. n. 6. Poterit tamen minori temporis lapsu argui constitutum esse domicilium, si aliæ circumstantiæ concurrant: sicut è contrario neque decennium semper sufficiet. Sic si alibi habens domicilium per decennium Studiorum causâ hic versetur, nemo censuerit domicilium constituisse, nisi aliæ conjecturæ accesserint. Panorin. in C. ult. de Paroch. n. 8. Mar. Socin. in c. ult. de Foro comp. col. 9. Felin. in C. dilectus 2. de Rescrip. Paris. L. 3. conf. 12. n. 17. Quinta, si jus Civitatis alicubi impetravit, ibique habitare cœpit. Alciat. in L. pupillus. §. incola. ff. de V. S. Decian. consil. 283. n. 11. Mascard. l. c. n. 4. Habitacionem præter jus Civitatis esse necessariam ad constituendum domicilium patet ex eo, quod civis quis esse potest, quin sit incola & domicilium habeat. L. cirves 7. C. de incolis, L. municipem,

& *L. ejus* 27. §. 2. ff. *ad municipalem*. Sextam conjecturam addit Zangerus *l. c. n. 55.* de Clerico habente Beneficium residentiam requirens, & septimam *n. 56.* de muliere nupta. Verum hinc conjecturis opus non est, cum certum sit, Clericum sortiri domicilium, ubi habet Beneficium residentiam exigens, & mulierem per nuptias acquirere domicilium mariti, ut mox dicetur.

101. Quinto dubitatur, an domicilium haberi quandoque possit absque habitatione. Affirmative respondendum est de ijs, qui ratione conditionis & status alicubi stabiliter manere tenentur: uti est Senator *L. filij* 22. §. *pen. ff. ad municip.* Miles *L. municeps* 23. §. 1. ff. *eod.* Relegatus in perpetuum aut longum tempus. *cit. L. 22. §. 3.* secus, si ad breve tempus relegatus sit. *L. ejus qui* 27. §. 3. ff. *eod.* Religiosi certo Conventui ac Monasterio ad dicti. Clerici habentes Beneficium, quod residentiam exigat. Quia etsi residentiam Beneficium non requirat; nihilominus ratione illius sortiuntur forum quoad Ordines suscipiendos. *C. cum nullus de temp. ordin. in 6.* & Gloss. ac DD. ibi: nec non quoad ea, quæ ipsum Beneficium concernunt. *Can. omnes basilicæ* 16. q. 7. *C. cum conquerente de Offic. Ordin. C. cum capella de privil. C. 1. §. in eos. eodem in 6.* Panor. in *C. postulasti de Foro comp. n. 4.* Covarr. *pract. c. 11. n. 5.* Oliva *p. 3. For. Eccl. q. 17. n. 11.* & 12. Pax Jordan. *vol. 3. L. 13. tit. 8. n. 241.* Aliud exemplum est de uxore: hæc enim domicilium & forum mariti sortitur, ubicunque ipsa habitet. Idque etiam defuncto viro retinet, quamdiu in viduitate permanserit. *L. fin. C. de Incolis. L. fin. §. 3. ff. ad munic. L. 1. §. 2. ff. de liber. agnosc. L. mulierem 5. ff. de R. V. L. 1. C. de Mulier.* Et quidem sortitur hoc forum quoad omnia. Bald. Cyn. ac alij in *cit. L. fin.* fitque civis ejus urbis, cujus est vir. Bart. in *cit. L. fin.* Gloss. Angel. Joan. de Plateis in *L. civis C. de Incolis.* Bald. *L. 5. consil. 139.* Tiraq. *L. 1. connub. à n. 29.* Addunt tamen Bart. *l. c. Sperelli p. 2. decis. 157. n. 6.* ac alij, quod forum propriæ originis retineat in ijs, per quæ à viri obsequijs non retrahitur.

102. Sextum denique dubium est, quomodo domicilium amittatur. Dicendum est, domicilium, sicut regulariter non acquiritur solo vel animo habitandi vel habitatione, sed utroque, ita non amitti solo animo illud mutandi, aut solo discessu, sed opus esse animo mutandi & actuali mutatione. *L. domicilium 20. ff. ad municipalem, junctâ Gloss. V. domicilium. L. origine 4. C. de municip.* Bald. in *L. ult. C. eod.* Marian. Socin. in *C. licet de Foro comp. n. 54.* Quando Bart. in *L. de jure 37. ff. ad municip. n. 2.* ait, domicilium habitationis, quod nuda voluntate constituitur, posse nuda voluntate transferri, dicere censendus non est, quod nuda voluntas sufficiat ad domicilium vel constituendum vel mutandum, sed quod domicilium pro arbitrio constitutum pro arbitrio mutari possit: aliàs contradiceret ijs, quæ asseruerat in *L. placet. ff. eod. n. 1.* Hinc audiendus non est Petr. Barbosa in *L. heres. §. fin. n. 70. ff. de judic.* asserens, simplici voluntate domicilium extingui, malèque præter Bart. allegans Menoch. *L. 6. præsumpt. 42. & Gaill. L. 2. obs. 36.* malè pariter citans *C. pen. de Foro comp. L. cum quedam 19. ff. de jurisd. & L. libertus 17. §. 11. ff. ad municipalem.* Cæterum ex eo, quod quis è loco recessit cum rebus suis, præsumitur recessisse animo mutandi domicilium. Bart. in *L. assumptio §. ult. ff. eod. & in L. prædia §. 1. ff. de fundo instructo.* Bald. in *rubr. C. si à non comp. jud.* Socin. *l. c. n. 25. & 54. Alex. L. 5. cons. 34. n. 4. Paris. L. 3. cons. 12. n. 13. & cons. 34. n. 20. Menoch. l. c. n. 14.* nisi conjectura alia obftet, v. g. quod tantum hostis aut pestis fugiendæ vel negotiorum causâ discesserit: præcipue si domum hic habet, quam ante suum discessum non vendidit, aut vendere cogitavit.

§. II.

*An per domicilium habitationis Forum**contrahatur.*

SUMMARIUM

L 2

103.